

IV

(Tiedotteet)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN JA ELINTEN ANTAMAT TIEDOTTEET

NEUVOSTO

Neuvoston ja neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät annettu 15 päivänä marraskuuta 2007 opettajankoulutuksen laadun parantamisesta ⁽¹⁾

(2007/C 300/07)

NEUVOSTO JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUVAT JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka

tukemiseksi ammatillisella peruskoulutuksella ja jatkokoulutuksella, sekä pyrkii saamaan opetus- ja koulutusosalalle henkilöitä, joilla on muiden alojen ammattikokemusta ⁽⁴⁾.

OTTAVAT HUOMIOON:

1. Lissabonissa 23. ja 24. maaliskuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät, joissa korostetaan, että ihmisiin investointi on ratkaisevan tärkeää Euroopan asemalle osaamistaloudessa ja joissa todetaan, että jäsenvaltioiden "olisi toimittava opettajien liikkuvuuden esteiden poistamiseksi sekä erittäin ammattitaitoisten opettajien kiinnostuksen herättämiseksi asiaan" ⁽²⁾.

2. Neuvoston (koulutus) helmikuussa 2001 Eurooppa-neuvostolle toimittaman selvityksen, joka koskee koulutusjärjestelmien konkreettisia tulevaisuuden tavoitteita ja jossa korostettiin opettajien muuttuvaa asemaa: samalla kun he jatkavat edelleen tiedon jakamista, "he ovat myös oppijoiden yksilöllisen tiedonhankinnan ohjaajia" ⁽³⁾.

3. Koulutus 2010 -työohjelman tavoitteen 1.1 "Opettajien ja kouluttajien koulutuksenparantaminen", jossa korostetaan, että on tärkeää houkuttaa hyvin koulutettuja ja motivoituneita ihmisiä opetusammatteihin ja pitää heidät ammatissa, määrittää taidot, jotka opettajilla on oltava yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin vastaamiseksi, luoda edellytykset opettajien

4. Neuvoston 27. kesäkuuta 2002 antaman päätöslauselman elinikäisestä oppimisesta, jossa kehoitetaan jäsenvaltioita parantamaan elinikäiseen oppimiseen osallistuvien opettajien koulutusta tietoyhteiskunnassa tarvittavien taitojen hankkimiseksi ⁽⁵⁾.

5. Neuvoston ja komission 26. helmikuuta 2004 esittämän yhteisen väliraportin koulutusta koskevien Lissabonin tavoitteiden saavuttamisen etenemisestä ⁽⁶⁾, jossa pidetään ensisijaisen tärkeänä opettajien tarvitsemää ammattitaitoa ja ammattipätevyyttä koskevien yhteisten eurooppalaisten periaatteiden kehittämistä, jotta he selviäisivät muuttuvista tehtävistään osaamisyhteiskunnassa ⁽⁷⁾.

6. Koulutus 2010 -työohjelman täytäntöönpanon edistymisestä 23. helmikuuta 2006 annetun neuvoston ja komission yhteisen väliraportin, jossa korostetaan, että "koulutusjärjestelmien tehokkuuden parantamiseksi on olennaista investoida opettajien ja kouluttajien koulutukseen sekä vahvistaa koulutuslaitosten johtoa" ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Nämä päätelmät koskevat yleissivistävän koulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen opettajia; opettajalla tarkoitetaan tässä henkilöä, jolla jäsenvaltion lainsäädännössä ja käytännössä tunnustetaan olevan opettajan (tai vastaavan) asema. Tähän määritelmään eivät sisälly henkilöt, jotka toimivat ammatissa virallisten koulutusjärjestelmien ulkopuolella, koska heidän suorittamiensa tehtävien laatu ja puitteet ovat erilaiset.

⁽²⁾ Asiak. SN 100/1/00 REV 1.

⁽³⁾ Asiak. 5980/01.

⁽⁴⁾ EYVL C 142, 14.6.2002, s. 1.

⁽⁵⁾ EYVL C 163, 9.7.2002, s. 1.

⁽⁶⁾ Asiak. 6905/04.

⁽⁷⁾ Asiakirjan 12414/07 ADD 1 liitteet I ja II.

⁽⁸⁾ EUVL C 79, 1.4.2006, s. 1.

7. Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien 14. marraskuuta 2006 antamat päätelmät tehokkuudesta ja tasapuolisuudesta koulutuksessa, joissa todetaan, että ”opettajien, kouluttajien, muun opetushenkilöstön sekä ohjaus- ja huoltopalvelujen motivaatio, taidot ja pätevyys samoin kuin koulujen laadukas johtaminen kuuluvat tärkeimpiin tekijöihin pyrittäessä saavuttamaan laadukkaita oppimistuloksia” ja että ”opetushenkilöstön ponnisteluja olisi tuettava jatkuvalla ammattitaidon kehittämisellä”.
8. Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien 14. marraskuuta 2006 antamat päätelmät ammatillista koulutusta koskevan tehostetun eurooppalaisen yhteistyön tulevista painopisteistä, joissa korostetaan, että tarvitaan erittäin päteviä opettajia, jotka kehittävät ammattitaitoaan jatkuvasti ⁽⁹⁾.
9. Euroopan parlamentin ja neuvoston 15. marraskuuta 2006 tekemän päätöksen N:o 1720/2006/EY elinikäisen oppimisen toimintaohjelman perustamisesta, johon kuuluvan Comenius-ohjelman erityistavoitteena on parantaa opettajankoulutuksen laatua ja edistää sen eurooppalaista ulottuvuutta ⁽¹⁰⁾.
10. Euroopan parlamentin ja neuvoston 18. joulukuuta 2006 antaman suosituksen 2006/961/EY elinikäisen oppimisen avaintaidoista ⁽¹¹⁾, jossa esitetään ne vähimmäistiedot, -taidot ja -asenteet, jotka kaikkien oppilaiden olisi omaksuttava peruskoulutuksen loppuun mennessä voidakseen osallistua osaamisyhteiskuntaan ja jotka edellyttävät yleisen luonteensa takia enemmän yhteistyötä ja tiimityötä opettajien välillä sekä sellaista lähestymistapaa opetukseen, joka ylittää tavanomaiset oppiainerajat,

OVAT TYYTYVÄISIÄ komission neuvostolle ja Euroopan parlamentille 23. elokuuta 2007 antamaan tiedonantoon opettajankoulutuksen laadun parantamisesta ⁽¹²⁾, jossa todetaan opetuksen ja opettajankoulutuksen laadun olevan avainasemassa koulutustason nostamisessa ja Lissabonin tavoitteiden saavuttamisessa ja jossa esitetään siltä pohjalta ehdotuksia niiden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

VAHVISTAVAT, että vaikka vastuu koulutusjärjestelmien organisaatiosta ja sisällöstä sekä Koulutus 2010 -työohjelman tavoitteen 1.1 saavuttamisesta on yksittäisillä jäsenvaltioilla ja vaikka koulut toimivat monissa jäsenvaltioissa melko itsenäisesti, Euroopan tason yhteistyöstä on hyötyä jäsenvaltioiden pyrkiessä saavuttamaan yhteiset tavoitteet erityisesti, kun käytetään avointa

koordinointimenetelmää, johon kuuluu yhteisten periaatteiden ja tavoitteiden kehittäminen sekä yhteiset aloitteet kuten vertaisoppimistoimet, kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihto sekä keskinäinen seuranta.

KATSOVAT SEURAAVAA:

1. Korkeatasoinen opetus on edellytys korkeatasoiselle koulutukselle, joka puolestaan yhdessä muiden asiaankuuluvien politiikan alueiden, kuten talouspolitiikan, sosiaalipolitiikan ja tutkimuksen, kanssa määrittää vahvasti pitkällä aikavälillä Euroopan kilpailukyvyyn ja kyvyn luoda enemmän työpaikkoja ja kasvua Lissabonin tavoitteiden mukaisesti.
2. Yhtä tärkeää on se, että opetus tarjoaa yhteiskunnallisesti erittäin merkittävän palvelun: opettajilla on merkittävä tehtävä auttaessaan ihmisiä tunnistamaan kykynsä ja kehittämään niitä ja saavuttamaan henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin potentiaalin sekä hankkimaan ne moninaiset tiedot, taidot ja avaintaidot, joita he kansalaisina tarvitsevat yksityiselämässään, yhteiskunnassa ja työelämässä.
3. Opettajien kyky ottaa vastaan haasteet, jotka liittyvät sosiaalisen ja kulttuurisen moninaisuuden lisääntymiseen kouluissa, on olennaisen tärkeää tasapuolisempien koulutusjärjestelmien kehittämisen kannalta ja pyrittäessä tarjoamaan yhtäläiset mahdollisuudet kaikille.
4. Opettajien koulutus on keskeinen tekijä Euroopan koulutusjärjestelmien nykyaikaistamisessa, ja yleisen koulutustason nousu ja käytettävissä olevat tehokkaat opettajankoulutusjärjestelmät nopeuttavat Koulutus 2010 -työohjelman yhteisten tavoitteiden saavuttamista.

5. Edellä mainituista syistä jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota opettajankoulutuksen laadun ylläpitämiseen ja parantamiseen koko opetusuran ajan.

PANEVAT MERKILLE seuraavaa:

1. Useat sosiaaliset, kulttuuriset, taloudelliset ja tekniset muutokset yhteiskunnassa asettavat uusia vaatimuksia opettajan ammatille ja lisäävät tarvetta kehittää pätevyyskeskeisiä lähestymistapoja opettamiseen ja tarvetta painottaa enemmän oppimistuloksia.

Hankkiessaan avaintaitoja elämää varten oppilaiden odotetaan kehittävän entistä itsenäisempää oppimista ja ottavan vastuuta omasta oppimisestaan.

⁽⁹⁾ EUVL C 298, 8.12.2006, s. 8.

⁽¹⁰⁾ EUVL L 327, 24.11.2006, s. 45.

⁽¹¹⁾ EUVL L 394, 30.12.2006, s. 5.

⁽¹²⁾ Asiak. 12414/2007 + ADD 1 + ADD 2.

Lisäksi kaikilla luokilla oppijoilla saattaa olla entistä vaihtelevampi tausta ja hyvin erilaisia kykyjä.

Jotta opettajat voisivat mukauttaa opetusmenetelmänsä oppijoiden kehittyviin tarpeisiin, heidän on päivitettävä säännöllisesti olemassa olevia taitojaan ja/tai kehitettävä uusia.

2. Opettajille asetetut uudet vaatimukset synnyttävät tarpeen kehittää uusia oppimisympäristöjä ja lähestymistapoja opettamiseen ja edellyttävät lisäksi hyvää ammatillista otetta.

Koulujen muuttuessa itsenäisemmiksi ja avoimemmiksi oppimisympäristöiksi opettajilla on yhä suurempi vastuu oppimisprosessin sisällöstä, organisoinnista ja seuraamisesta ja myös omasta ammatillisesta kehitymisestään koko uran ajan.

3. Tämä puolestaan asettaa uusia haasteita opettajankoulutuslaitoksille, opettajien kouluttajille ja kouluille näiden kehittäessä tai toteuttaessa ohjelmia sekä opettajiksi opiskelevia että ammatissa jo toimivia opettajia varten. Jotta opettajankoulutusjärjestelmät voisivat vastata näihin haasteisiin, tarvitaan parempaa koordinoitua opettajankoulutuksen eri tasojen välillä aina peruskoulutuksesta uran varhaisessa vaiheessa annetun lisätuen kautta ("perehdytys" ⁽¹³⁾) ammatilliseen kehittämiseen tähtäävään jatkokoulutukseen.

Lisäksi tarvitaan parempia kannustimia opettajien taitojen saattamiseksi ajan tasalle koko ammattiuran ajan ja ponnisteluja myös sen varmistamiseksi, että jatkokoulutuksella vastataan opettajien tarpeisiin sekä laadun että määrän osalta.

4. Monissa jäsenvaltioissa on tarve paitsi houkutella opettajiksi uusia, myös muista ammateista kokemuksia saaneita riittävän päteviä ihmisiä, myös saada kokeneita opettajia jäämään alalle varhaisen eläkkeelle lähdön tai muihin ammatteihin siirtymisen sijasta.

Opettajankoulutuksen laadun parantaminen voi olla yksi keino opetusalan tekemiseksi houkuttelevaksi uravalinnaksi.

⁽¹³⁾ "Perehdytyksellä" tarkoitetaan joissakin jäsenvaltioissa noudatettua menettelyä, jonka puitteissa hiljattain valmistuneille opettajille annetaan heidän ensimmäisinä työvuosinaan (esim. tutoroimalla, kouluttamalla ja opastamalla) lisätukea, jota he tarvitsevat pystyäkseen hoitamaan uutta tehtäväänsä koulussa ja ammatissa; kyseisen tuen avulla kurotaan umpeen opettajan peruskoulutuksen ja varsinaisen ammatin harjoittamisen välistä kuilua.

SOPIVAT vastuidensa puitteissa seuraavaa:

1. Pyritään varmistamaan, että

— opettajilla on korkeakoulun antama ammattipätevyys ⁽¹⁴⁾, jossa tutkimusperustaiset opinnot ja opetusharjoittelu ovat sopivassa tasapainossa,

— opettajilla on erityistietämys opettamistaan aineista sekä tarvittavat pedagogiset taidot,

— opettajilla on mahdollisuus päästä tehokkaisiin urakehitystukiohjelmiin uransa alussa,

— opettajilla on mahdollisuus saada asianmukaista tutorointitukea koko uransa ajan,

— opettajia tuetaan ja kannustetaan koko opetusuran ajan tarkistamaan oppimistarpeitaan ja hankkimaan uusia tietoja, taitoja ja valmiuksia virallisen oppimisen, arkioppimisen ja epävirallisen oppimisen avulla, mukaan lukien vaihdot ja työ- tai opiskelujaksot ulkomailla.

2. Pyritään varmistamaan, että johtotehtävissä toimivilla opettajilla on opetustaitojen ja -kokemuksen lisäksi mahdollisuus päästä korkeatasoiseen koulunhallinto- ja johtamiskoulutukseen.

3. Pyritään varmistamaan, että opettajien peruskoulutus, uran alkuvaiheessa annettava tuki ja muu ammatillinen kehittäminen ovat koordinoituja, johdonmukaisia, resursseiltaan riittäviä ja että niiden laatu on varmistettu.

4. Pohditaan toimenpiteitä, joilla nostettaisiin ammattipätevyyden tasoa ja käytännön kokemuksen astetta, joita edellytetään opettajana toimivilta.

5. Edistetään tiiviimpiä yhteyksiä ja kumppanuuksia koulujen — joiden tulisi kehittyä "oppimisyhteisöiksi" — ja opettajankoulutuslaitosten välillä varmistaen samalla, että nämä laitokset tarjoavat yhdenmukaisia, korkealaatuisia ja asianmukaisia opettajankoulutusohjelmia, jotka vastaavat tehokkaasti koulujen, opettajien ja koko yhteiskunnan kehittyviä tarpeita.

⁽¹⁴⁾ Tai ammatillisen perusopetuksen piirissä työskentelevien tapauksessa, ovat hyvin päteviä ammattialallaan ja heillä on sopiva pedagoginen pätevyys.

6. Edistetään opettajien peruskoulutuksessa uran alkuvaiheessa annettavan tuen ja jatkuvan ammatillisen kehityksen avulla sellaisten pätevyyksien hankkimista, että opettaja pystyvät:
- opettamaan yleisiä valmiuksia, kuten avaintaitoja koskevassa suosituksessa mainittuja valmiuksia ⁽¹⁵⁾,
 - luomaan turvallisen ja houkuttelevan oppimisympäristön, joka perustuu keskinäiseen arvostukseen ja yhteistyöhön,
 - opettamaan tehokkaasti heterogeenisissä luokissa, joiden oppilaiden sosiaaliset ja kulttuuritaustat ovat erilaiset ja joilla on hyvin erilaisia kykyjä ja tarpeita, muun muassa erityisopetustarpeita,
 - työskentelemään läheisessä yhteistyössä kollegojen, vanhempien ja laajemman yhteisön kanssa,
 - osallistumaan sen koulun tai koulutuslaitoksen kehittämiseen, jonka palveluksessa he ovat,
 - kehittämään uutta tietämystä ja olemaan innovoivia omaksumalla pohtiva työote ja osallistumalla koulutusta koskevaan tutkimukseen,
 - hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa eri tehtäviinsä sekä omassa jatkuvassa ammatillisessa kehittämisessään,
 - tulemaan itsenäisiksi oppijoiksi oman uranmittaisen ammatillisen kehityksensä puitteissa.
7. Tarjotaan asianmukaista tukea opettajankoulutuslaitoksille ja opettajien kouluttajille, jotta nämä voivat kehittää innovatiivisia vastauksia opettajankoulutuksen uusiin vaatimuksiin.
8. Tuetaan opettajien, opettajiksi opiskelevien ja opettajien kouluttajien liikkuvuusohjelmia, jotka on suunniteltu siten, että niillä on merkittävä vaikutus ammatilliseen kehitykseen ja että ne auttavat ymmärtämään paremmin kulttuurieroja ja lisäävät tietoisuutta opetuksen eurooppalaisesta ulottuvuudesta.
9. Toteutetaan asianmukaisia toimenpiteitä opetusammatin tekemiseksi houkuttelevammaksi uravalinnaksi.

KEHOTTAVAT JÄSENVALTIOITA KOMISSION TUELLA:

1. toimimaan yhdessä Euroopan tason yhteistyön tehostamiseksi avoimen koordinoitimenetelmän puitteissa kuullen asiaankuuluvia sidosryhmiä ja edistään Koulutus 2010 -työohjelman ja sen seuraajaohjelman monialaista poliittista tavoitetta ja siten myötävaikuttamaan näissä päätelmissä esitettyjen opettajankoulutuksen poliittisten painopisteiden toteuttamiseen.
2. käyttämään kaikkia mahdollisia välineitä kuten niitä, jotka ovat osa avointa koordinoitimenetelmää, elinikäisen oppimisen ohjelmaa, seitsemättä tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelmaa ja Euroopan sosiaalirahastoa, edistääkseen opettajankoulutuspolitiikkojen kannalta merkityksellistä näyttöön perustuvaa tietoa, vastavuoroista oppimista koskevia uusia aloitteita, innovatiivisia opettajankoulutushankkeita ja opettajien, opettajien kouluttajien ja opettajiksi opiskelevien liikkuvuutta yhtenäistä lähestymistapaa käyttäen.

⁽¹⁵⁾ Ks. alaviite 11.